

Representantforslag 84 S

(2013–2014)

fra stortingsrepresentantene Anne Tingelstad Wøien, Kjersti Toppe, Jenny Følling og Heidi Greni

Dokument 8:84 S (2013–2014)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anne Tingelstad Wøien, Kjersti Toppe, Jenny Følling og Heidi Greni om å oppheve kravet om sammenhengende uttak av retten til videregående opplæring

Til Stortinget

Bakgrunn

Videregående opplæring er nøkkelen til høyere utdanning og deltagelse i arbeidslivet. Ungdom som har gjennomgått grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har lovfestet rett til tre års videregående opplæring (ungdomsrett). I noen lærefag er opplæringstiden lengre enn tre år og ungdomsretten er tilsvarende utvidet. I henhold til opplæringsloven må retten benyttes i løpet av en sammenhengende periode på fem år når hele opplæringen skjer i skole, og innen seks år når hele eller deler av opplæringen skjer i lærebedrift. Hele retten må brukes innen utgangen av det året eleven fyller 24 år.

Det er bred enighet om at frafallet fra videregående opplæring i Norge er bekymringsfullt høyt. Årsakene til frafall fra videregående opplæring er sammensatt. I tillegg til svake resultater fra grunnskolen er manglende motivasjon og feilvalg viktige årsaker til at elever dropper ut og mister retten til videregående opplæring. For å få flere elever til å fullføre utdanningen er det derfor behov for en styrket innsats gjennom en rekke ulike tiltak.

Etter gjeldende regelverk må ungdom som av ulike grunner har brukt opp ungdomsretten sin, vente med videre skolegang inntil voksenretten slår inn ved fylte 25 år. En konsekvens av opphold i skolegang kan være tap av motivasjon for videre opplæring.

Ungdom som faller mellom ungdomsrett og voksenrett, og som heller ikke får arbeid, står dermed i fare for å ende som passive mottakere av trygdeytelser hos Nav. Det er trolig flere tusen unge mennesker som på denne måten faller mellom to stoler. Faren er stor for at de aldri vender tilbake til skolebenken.

Som nevnt ovenfor vil kravet om sammenhengende uttak av rett medføre at en gruppe ungdommer står uten rettigheter selv om de ikke har brukt opp sine lovhjemlede tre år med opplæringsrett. Det er uheldig å be denne gruppen ungdommer vente til de er 25 år med å søke videregående opplæring som voksne hvis livssituasjon og motivasjon tilsier at de bør starte opplæringen nå.

Studier viser at det er et betydelig potensial for samfunnsøkonomisk gevinst ved å redusere frafallet og forsinkelser i videregående opplæring. En rapport fra Senter for økonomisk forskning AS fra 2009; Kostnader ved frafall i videregående opplæring (Torberg Falch, Anne Borge Johannesen og Bjarne Strøm) viser at frafall har betydelig større kostnad enn forsinkelse. I samme rapport konstateres det også at:

«... de som ikke har fullført videregående opplæring i Norge har betydelig dårligere arbeidsmarkeds-tilknytning og bruker offentlige trygde- og stønadssordninger i betydelig større grad enn andre.»

Rapporten slår videre fast at de samfunnsmessige konsekvensene ved frafall er betydelige. Beregningene viser at samfunnet vil spare mellom 5,4 og 8,8 mrd. kroner årlig hvis andelen som fullfører videregående opplæring økes fra 70 til 80 prosent. Kostnadene ved frafall er følgelig langt høyere enn hva kostnadene vil være ved å innrømme ungdom en mer fleksibel uttaksrett.

Forslagsstillerne er bekymret for at en rigid praktisering av regelverket sender ungdom ut av opplæ-

ringssystemet og over i trygdesystemet mens de venter på voksenretten. Det er i denne sammenheng et paradoks at Nav kjøper kurs av opplæringskontorene eller direkte fra de videregående skolene for å tilby de samme ungdommene opplæring.

Enkelte fylkeskommuner har valgt å oppheve skillet mellom søkere med og uten rett til videregående opplæring, og har på den måten klart å motivere ungdom som har droppet ut av videregående skole til videre skolegang.

Et eksempel på dette er Oppland fylkeskommune. Der har all ungdom rett til å ta ut ungdomsretten i årene frem til de fyller 24 år, dvs. at kravet om sammenhengende uttak av tre års rett til videregående opplæring innenfor fem år er opphevet. I 2012 fikk 911 ungdommer tilbake ungdomsretten som følge av vedtaket, og ca. 75 ungdommer benyttet seg av retten. Tilsvarende ordning er også iverksatt i Sør-Trøndelag.

Forslagsstillerne mener regelverket må endres slik at alle ungdommer gis mulighet til videre utdanning uten opphold. Motivasjonen for opplæring øker

ofte med alder og modenhet. Ved å oppheve kravet om fem (seks) år sammenhengende uttak vil ungdommen kunne få mulighet til å fortsette på et utdanningsløp når man er motivert for det. Forslaget vil føre til at flere ungdommer enn i dag vil ha rettigheter til videregående opplæring og høyst sannsynlig føre til at flere ungdommer i Oppland fullfører videregående opplæring. En oppheving av kravet om sammenhengende uttak må imidlertid ikke fortrenge førstegangssøkere.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre reglene i opplæringsloven slik at kravet om sammenhengende uttak av retten til videregående opplæring i løpet av fem år oppheves.

13. juni 2014